

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 15. maja 1878.

O b s e g: Razglas Kranjskim živinorejcem o prodaji goved. — Kako iz kapnic (vodnjakov) pregnati živalice močelke. — Gospodarske skušnje. — Gospodarske novice. — Deželni zbor pred 360 leti. — „Cerkveni glasbenik“. — Z globočine morjá. (Dal.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas Kranjskim živinorejcem o prodaji goved.

22. dne t. m. (to je, prihodnjo sredo) dopoldne ob 9. uri bode podpisani odbor na dvorišču gostilnice „zum Baierischen Hof“ na Dunajski cesti blizu železnice po očitni dražbi prodal iz državne subvencije nakupljenih 15—18 bikov, krav in junic Štajarskega Muriškega (sivega) plemena.

Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi, in se prodá tistemu, kdor največ za njo dá, proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmanj dve leti za pleme obdrži, zato se k tej dražbi pripuščajo samo Kranjski živinorejci.

Kdor tedaj tako živino kupi, je ne sme skozi dve leti iz svojih rok dati, če ni poprej podpisanega odbora o tem dovoljenja prosil in ga tudi dobil. Kdor bi se zoper to zavezo pregrešil, mora družbi kmetijski povrniti še toliko denarja, za kolikor je on živino cenejše kupil, kakor je družba kmetijska za njo dala. Tudi mora nemudoma naznaniti podpisanemu odboru, če mu je kupljena živina kakor koli poginila, da družba vé, koliko subvencijske živine je in kje je za pleme v deželi naši izpostavljena.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske
v Ljubljani 8. maja 1878.

Kako iz kapnic (vodnjakov) pregnati živalice močelke.

Iz Zagorja na Notranjskem nam je, kakor je iz 17. lista „Novic“ znano, došla prošnja, naj bi svetovali kak zanesljiv pripomoček, ki prežene iz kapnic (cistern) živalice, ki jih po Pivki uši imenujejo in katere s soljó, pa brez uspeha, preganjajo.

Ker pravi zdravnik more bolezen umno zdraviti le tadaj, ako vzroke bolezni izvé in naturo njeno zasledí, je bil v navedenem listu „Novic“ gosp. A. D. naprošen, naj nekoliko popiše napravo ondašnjih kapnic, ker ni vse eno, ali je kapnica mlaka ali luža ali pravi vodnjak. — Gosp. A. D. je odgovoril, da imajo ondi kapnice, katere voda s streh naliva, so na popolnoma trdnih tleh, vse s cementom zidane in obrajhane; blagó (živina) v nje ne pride in priti ne more.

Ta popis kaže, da tako narejene kapnice niso blatnaste mlake, zaraščene z rastlinskim plevelom, ki, če gnjije, poseben povod daje vgnjezdenju zopernega mrčesa; tudi niso nečedni vodnjaki, katere živina pri napajanju z govejekom onesnažuje.

Ker je stvar, o kateri nas Pivčani dobrega sveta prosijo, tudi še več drugim krajem važna, zato jo je dr. Bleiweis v zadnji seji odboru družbe kmetijske v razpravo prinesel, v kateri sta posebno g. Peter Kozler, kateremu so kapnice na Notranjskem prav dobro znane, in gosp. dr. Ahačič svoje skušnje razodela.

Predno pa pripomočke nasvetuje, kako vsaj z manjšati nadlogo zopernih živalic, treba se je zdelo dr. Bleiweisu pojasniti, kaj so one živalice, ki jim Notranjci uši pravijo?

Naj naši čitatelji pred vsem to zvedó, da učenjaku Ehrenbergu gré zasluga, da nam je prvi v svoji knjigi leta 1830. živjenje močelk pojasnil.

Močelke, po nemški „Infusorien“ ali „Aufgussthierchen“, so nekatere tako majhne, da se s prostim očesom komaj vidijo in se zato „nevidi“ imenujejo, — nekatere pa večje in zeló različne podobe, tako, da so nekatere take kakor droben mehurček, druge kakor las, druge kakor uš itd. Vse pa spadajo v najnižjo vrsto črvov. V vseh stoječih vodah, le v rôsi ne, v mnogih živalskih in rastlinskih sokih itd. se same po sebi rodijo, in ker jih naredimo lahko s tem, da z vodó ali s kako drugo tekočino polijemo rastlinske in živalske stvari in vodo nekoliko časa stati pustimo, zato so tem živalicam naravoslovci dali latinsko ime „infusoria“, nemški „Aufgussthiere“, slovenski pa „močelke“ zato, ker se oživljajo v gnjijočih pomočenih ali namočenih stvaréh. Kakor v prav čisti mrzli studenčnici in tekočih vodah nikoli ne nahajamo močelk, tako se jih v stoječih vodah nikoli popolnoma vbrani ne moremo. To treba si dobro zapomniti, kedar iščemo pripomočkov zoper te živalice v kapnicah.

Ker vemo zdaj, da se rodijo močelke v stoječih vodah in tudi v drugih tekočinah, pa tudi le v njih živijo, na suhem pa večidel brž poginejo, bomo lahko razsojevali pripomočke, ki se priporočajo zoper ta mrčes v kapnicah in vodnjakih sploh.

Če nahajamo kapnice z rastlinami preprežene ali onesnažene z živalskimi stvarmi, se morajo te pridno trebiti iz kapnic, sicer so one zmiraj zdatna zalega močelkam; vsaj zdaj vemo, da se rade zarejajo v stoječih, če tudi sicer čednih vodah.

Utegne nam pa kak gospodar ugovarjati, da njegova kapnica je čedna in čista rastlin, ne najmanjša